

ТАБІРНЕ УТРИМАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ТА СВИНЕЙ

В.В. Вовчек, студент, vikavovchek99@gmail.com

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Бондар А.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Розглянуто систему табірнього утримання великої рогатої худоби та свиней, необхідне санітарно-технічне обладнання та характеристика конструктивних елементів табірнього утримання великої рогатої худоби та свиней.

Ключові слова: табірне утримання, ферма, техніка, обладнання, велика рогата худоба, свині.

Постановка проблеми. Сучасна тваринницька ферма – це сільськогосподарське підприємство, яке призначене для утримання і вирощування групи тварин для виробництва високоякісної продукції на основі застосування промислової технології, наукової організації праці, високого рівня концентрації та спеціалізації виробництва на базі комплексної механізації, автоматизації та організації виробничих процесів. При вирощуванні великої рогатої худоби та свиней велике значення має застосування досконалої системи утримання тварин, яка дозволяє раціонально використовувати обладнання та задовольняє потреби тварин враховуючи їх біологічні особливості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Системи утримання при вирощуванні великої рогатої худоби та свиней впливає на їх ріст, розвиток, стан здоров'я, і майбутню продуктивність [1]. Марія Ярошко зазначає, що вибір найбільш підходящої системи утримання худоби завжди залишається індивідуальним рішенням, але при його прийнятті варто знати, в якому напрямі розвивається тваринництво у світі, і які саме переваги і недоліки слід очікувати у результаті впровадження тієї чи іншої системи в умовах кожного окремого господарства [2].

Постановка завдання. Представити систему табірнього утримання

великої рогатої худоби та свиней, необхідне санітарно-технічне обладнання таборів та їх конструктивні елементи.

Теоретичне обґрунтування проведених досліджень. Система утримання – це сукупність варіантів утримання тварин протягом усіх періодів року чи циклу. На практиці застосовують декілька різновидів пасовищного утримання великої рогатої худоби (рис. 1):

1) *стаціонарне або стійлове* – тварин випасають на невеликій відстані від ферми і пригоняють у стаціонарні приміщення.

2) *табірно-пасовищне* – тварин утримують на пасовищах у таборах.

3) *стійлово-табірне* – тварин розміщують у табірних приміщеннях і використовують готову зелену масу.

4) *відгінно-пасовищне* – тварин перегоняють на сезонні пасовища, які знаходяться на різній відстані від господарства.

Рис. 1. Табірно-пасовищне утримання ВРХ

Зоогігієнічні вимоги до обладнання табору. Майданчик під табір вибирають у центрі ділянки з радіусом 3 км; ґрунт повинен бути твердий водонепроникний, місце рівне підвищене в сторону півдня. Табір розміщують подалі від болота, доріг, але близько до джерела водопостачання.

У комплексі табірних споруд необхідно передбачити:

- загони легкого типу;

- загони-навіси для доїння і підгодівлі з годівницями, доїльними установками, а також системою водопостачання;

- установку для охолодження молока і лабораторією;
- інвентарне приміщення для мийки, дезинфекції посуду і обладнання;
- приміщення для обслуговуючого персоналу.

Якщо табір використовують постійно, то обладнують підлоги, проходи, автонапувалки і елементи каналізаційної системи. У секціях профілакторію встановлюють клітки для телят (індивідуальні і групові).

При стійлово-табірному утриманні стійла краще обладнувати автоматичною прив'яззю. Якщо корів доять у переносні відра їх слід розміщувати таким чином, щоб по центру навісу утворився єдиний гноєвий прохід. Корми роздають у годівниці, встановлені вздовж по краям навісу.

Якщо водопій корів проводять на природних вододжерелах то передбачають обов'язкові заходи: гігієнічний аналіз води, при необхідності очистка; укріплення берегів і ремонт колодязів, ремонт водопідйомних споруд, огорожень відкритих водойм в місцях водопою; підготовка проходів і підступів до водопою.

Прогони до пасовища і водопою повинні бути вільними, достатньо широкими, розташовуватись подалі від проїжджих доріг.

Літнє, особливо пасовищне утримання тварин рахують періодом отримання максимальної продукції при найменших витратах дешевих зелених кормів.

Для великої рогатої худоби краще виділяти пасовища з високим травостоєм, у якому переважають злакові і бобові трави. Небажані заболочені ділянки з кислими злаковими травами, осоками і хвощами [3].

При переході з стійлового на літньо-пасовищне утримання у корів, як правило, різко знижується продуктивність. Це пов'язано зі зміною умов утримання, зі стресами, викликаними перегонем на пасовище, зі зміною загальної мікрофлори і клімату місця утримання. Для того, щоб не допустити падіння продуктивності у корів при переході на літньо-пасовищний період, рекомендується здійснювати даний перехід поступово, у кілька етапів, тобто з декількох годин перебування на пасовищі у день і поверненню їх у

тваринницькі приміщення, з подальшим збільшенням випасу. Не слід тут забувати і про дотримання розпорядку дня, тобто часу годівлі і доїння тварин, оскільки у них «запрограмовано» певний час молоковіддачі і недотримання його може також привести до значних втрат продукції. На пасовищі слід звернути увагу і на висоту травостою, оскільки анатомічні особливості щелепного апарату корів не дозволяють їм насичуватися в повній мірі травою, яка вище 10-15 см. Це пов'язано з тим, що тварина повністю її захоплює, а лише зриває верхні кінчики, тому необхідно періодично підкошувати пасовища з використанням сільгосптехніки (трактора з навісними косарками).

При поїданні тваринами трави з однієї ділянки пасовища, необхідно здійснювати їх перегін на інший. Кількість перегонів за добу, як правило, має сягати трьох-чотирьох разів. У разі вкрай високих температур (понад 25 градусів) необхідно передбачити можливість відгону тварин під спеціально-виготовлені навіси або в лісові масиви до спадання спеки. Важливим фактором є постійна наявність води на пасовище, оскільки при її тривалій відсутності втрата молока може досягати до 30%. Не слід забувати і про те, що при переході на літньо-пасовищний період не повинно знижуватися якість ветеринарного обслуговування тварин. Відвідування стада зоотехніками і ветлікарями має бути щоденним. Дотримання цих основних моментів дозволяє не знизити продуктивність корів при переході на літньо-пасовищний період і в подальшому збільшити її [4].

Табірно-пасовищне утримання свиней. Система утримання – це сукупність застосовуваних способів, методів, прийомів і форм розміщення свиней в приміщеннях, таборах і на пасовищах. До основних факторів, що визначають вибір системи і способів утримання свиней, відносяться: зонально-кліматичні умови, виробничий напрям ферми, технологія відтворення тварин і виробництва свинини. Застосовують безвигульне, вигульний і табірно-пасовищне системи утримання свиней.

Табірної-пасовищна система передбачає стійлово-пасовищне, табірної-пасовищне і табірної-безвигульне утримання свиней.

При стійлово-пасовищному утриманні взимку тварини знаходяться в приміщеннях напіввідкритого типу, в літній час (вранці і ввечері) – на пасовище.

При табірної-пасовищному утриманні, як правило, будують пересувні табірні споруди, які переміщують по мірі поїдання трави на пасовищі (рис. 2).

При табірної-безвигульного утримання свиней розміщують в літніх таборах.

Рис. 2. Табірно-пасовищне утримання свиней

Тварини не користуються пасовищами, зелені і соковиті корми підвозять з поля і згодовують на майданчиках або в загонах. Літньо-табірне утримання дозволяє без великих капітальних вкладень отримати більше поросят, максимально використовувати в раціонах найбільш дешеві і повноцінні зелені корми. Ними можна замінювати до 30-35% концентратів (від загальної поживності раціону). Зміст свиней у літніх таборах дозволяє істотно зміцнити здоров'я тварин, особливо молодняку, більш якісно провести профілактичний ремонт і дезінфекцію приміщень, забезпечити повну підготовку до чергової зимівлі. Літні табори доцільно розміщувати на відстані 150-200 м від ферм, але не більше 500-600 м, що дозволяє більш раціонально використовувати кормоцех, фермерську техніку, систему водопостачання і інші об'єкти. Літні табори краще розташовувати поблизу природних або штучних водойм, лісових насаджень, чагарникових гаїв. Всю територію табору огорожують. Для обслуговуючого персоналу будується приміщення.

Табір має функціонувати у закритому режимі з підтримкою всіх вимог відповідного плану ветеринарно-санітарних і профілактичних заходів,

розробленого ветеринарними працівниками господарства. Для утримання підсисних свиноматок використовують табору різноманітних конструкцій. Але найбільшого поширення набули табору, побудовані по стаціонарному принципом, або у вигляді окремих пересувних будиночків-секцій, або будиночків курінного типу, зблокованих в технологічну лінію під загальною надійною покрівлею. Стаціонарні табори, як правило, діляться на дві частини: навіс, захищений від вітрів з трьох сторін, і вигульний загін. У таборі розміщують два ряди верстатів для індивідуального утримання підсисних свиноматок з поросятами. Підкормові відділення для поросят обладнують по фасадній стороні маткових відділень верстатів з таким розрахунком, щоб близько третини їх площі було за межами покрівлі. Такий солярій забезпечує інсоляцію поросят в сонячну погоду. Для групового утримання інших вікових і виробничих груп свиней обладнують табору простіший планування, мають тіньові навіси і вигульні майданчики, обнесені огорожею. У літніх таборах, де утримують холостих або ремонтних свинок необхідно передбачити окремі секції для кнурів-плідників. При будівництві таборів основну увагу необхідно звертати на те, щоб тварини на випадок негоди мали укриття, поруч з таборами необхідно мати культурні пасовища багаторічних бобових трав або суміші зі злаковими культурами. У таборах для підсисних маток на вигульних майданчиках виділяють ще і місце для годівлі поросят ($0,8 \text{ м}^2$) з фронтом годівлі для них 15 см/гол. У літніх таборах тварини повинні отримувати щодня зелені корми. Площа для посіву багаторічних і однорічних трав повинна становити не менше 0,4-0,5 га на основну свиноматку. Перехід від стійлового утримання до пасовищного потрібно робити поступово, щоб не викликати у свиней шлунково-кишкових захворювань. Перед вигоном на пасовище тваринам протягом тижня згодовують зелені корми подачею у годівниці у приміщенні. Тривалість випасу 6-8 год, за один прийом 3-4 год. Поросят необхідно виганяти разом з матками з двотижневого віку [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Застосування табірної системи утримання великої рогатої худоби та свиней залежить від багатьох

факторів, головними з яких є природні особливості регіону та рівень розвитку господарства. У подальшому планується розглядати та аналізувати інноваційні обладнання таборів у галузі скотарства та свинарства та висвітлювати їх в наукових роботах.

Список використаних джерел

1. Захаренко М. Системи утримання тварин : навч. посіб. / М. Захаренко, Л. Шевченко, В. Полянський. – К. : Кондор, 2016. – С. 40-41.
2. <http://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/8023-osoblyvosti-riznykh-system-utrymannia-vrkh-bezpryviazno-utrymannia.html>
3. Кузнецов А. Ф. Гигиена сельскохозяйственных животных / А. Ф. Кузнецов. – М. : Агропромиздат, 1991. – С. 352-362.
4. <http://animalukr.ru/tehnika-i-instrument/13768-zmist-koriv-u-litno-pasovishhnij-period.html>
5. <http://animalukr.ru/tehnika-i-instrument/13895-sistemi-i-sposobi-utrimannja-svinej.html>